

Γιατί πρέπει σήμερα να θυμόμαστε την Άλωση

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Πεντακόσια πενήντα χρόνια πέρασαν από την αποφράδα εκείνη ημέρα της 29ης Μαΐου 1453. Τότε που ακούστηκε η κραυγή “Εάλω η Πόλις” καί η Βασιλεύουσα, η Πόλη των Αγίων, των Αυτοκρατόρων και των θρύλων, πέρασε υπό την κατοχή του Οθωμανού δυνάστη.

Ετσι άρχισε η Τουρκοκρατία. Το Γένος απεβίωσε, αλλά η Κωνσταντινούπολις και η Αγιά Σοφιά παραμένουν σε ξένα χέρια.

Σήμερα τιμούμε τους πεσόντες κατά την πολιορκία και κατά την Άλωση, διαβάζουμε τους θρήνους και τους θρύλους, συγκινούμεθα και διδασκόμεθα. Διότι αυτή είναι η αξία της ιστορικής μνήμης. Να αποτελεί μάθημα ες αεί για τις νεώτερες και τις απερχόμενες γενιές.

1) Πρέπει να θυμόμαστε την Άλωση για να αποτίουμε ένα διαρκή και μεγάλο φόρο τιμής στο Βυζαντινό κράτος, την Ρωμανία όπως την αναφέρουν τα κείμενα της εποχής, το εκχριστιανισθέν Ρωμαϊκό κράτος του Ελληνικού Έθνους, όπως το χαρακτηρίζει ο νεώτερος βυζαντινολόγος Διονύσιος Ζακυνθινός.

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη Νέα Ρώμη

άντεξε επί 11 αιώνες.

Μετά την Άλωση από τους Σταυροφόρους το 1204 η εδαφική της έκταση και το σφρίγος της περιορίσθηκαν σημαντικά. Παρέμεινε όμως καθ' όλην την διάρκεια του βίου της το κράτος στο οποίο πραγματοποιήθηκε η επιτυχής και δημιουργική συνάντηση Χριστιανισμού και Ελληνισμού.

Η Ελληνορθόδοξη παράδοση υπήρξε το αποτέλεσμα αυτής της συναντήσεως και το Βυζάντιο την διέδωσε με ειρηνικό τρόπο στους γειτονικούς λαούς. Αυτήν την ιεραποστολική δράση των Βυζαντινών προγόνων μας καταδεικνύουν και μαρτυρούν οι πολιτισμοί των σημερινών λαών της Ανατολικής Ευρώπης.

Ο Ρώσος Πατριάρχης Αλέξιος παραδέχθηκε, όταν βρέθηκε το 1992 στην Αθήνα, ότι η Ρωσία είναι πνευματικό τέκνο του Ελληνοχριστιανικού πολιτισμού του Βυζαντίου. Ο Ρουμάνος Ιστορικός και πολιτικός του 20ου αιώνας Νικολάϊ Γιόργκα χαρακτήρισε την Μολδοβλαχία μετά την Άλωση ως “το Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο”. Και το κυριλλικό ελληνογενές αλφάβητο που χρησιμοποιούν πολλοί σλαβικοί λαοί αποτελεί έμπρακτη επιβεβαίωση της ακτινοβολίας του Βυζαντινού πολιτισμού.

Αυτόν, λοιπόν, τον πολιτισμό πρέπει να διδάσκουμε και να διδασκόμαστε εμείς οι σύγχρονοι Έλληνες.

2) Πρέπει να θυμόμαστε την Άλωση, διότι μέσα από τις διηγήσεις των ιστορικών της εποχής ξετυλίγεται η Ελληνική Διάρκεια, η διαχρονική πορεία των αξιών του Ελληνισμού.

Η συγκλονιστική ομιλία του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου στις 28 Μαΐου πριν από την τελική επίθεση των Οθωμανών μας διδάσκει γιατί αγωνιζόμαστε: Για την Πίστη, για την Πατρίδα, για τους συγγενείς μας. Προσθέτει και τον βασιλέα, διότι εκείνο ήταν το πολίτευμα της εποχής.

Όμως το τρίπτυχο Πίστη, Πατρίδα, συγγενείς, που αναφέρει ο τελευταίος Αυτοκράτορας, μας συνδέει με τον όρκο των αρχαίων Αθηναίων εφήβων και με τον παιάνα των Σαλαμινομάχων, το “Ότε παίδες Ελλήνων” και φθάνει αυτή η Ελληνική Διάρκεια μέχρι την προκήρυξη του Αλεξάνδρου Υψηλάντη, που έγραφε τον Φεβρουάριο του 1821 “Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος”, και μέχρι τά λόγια του Κολοκοτρώνη προς τους μαθητάς του πρώτου Γυμνασίου της Ελεύθερης πλέον Αθήνας: “Όταν πιάσαμε τ’ άρματα είπαμε πρώτα υπέρ Πίστεως και ύστερα υπέρ Πατρίδος” .

Αυτές είναι οι διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού. Αυτός ο ηθικός δεσμός ενώνει

τον Παλαιολόγο με τους Σαλαμινομάχους και με τον Κολοκοτρώνη και με το 1940. Μαχόμεθα για την Πίστη, την Πατρίδα, την Οικογένεια όσο κι αν κάποιος μας χαρακτηρίζουναναχρονιστικούς. Τιμώντας την μνήμη των προδρόμων και των μαρτύρων της Ελληνικής Διαρκείας εμείς γι' αυτά θα συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε!

3) Θυμώμαστε τα γεγονότα της εποχής πριν και γύρω από την άλωση, διότι μας διδάσκουν την πολύτιμη συμβολή της Ορθοδόξου εκκλησίας μας στην επιβίωση του Γένους μας. Λίγες δεκαετίες προ της αλώσεως είχαμε μία έντονη και αυταρχική παρέμβαση της τότε Πολιτείας προς την εκκλησία.

Η αυτοκρατορική εξουσία πίστεψε -φευ!- ότι αν υπογράψουμε την υποταγή της Ορθοδοξίας στον Πάπα, θα έχουμε μεγάλη βοήθεια από την Δύση κατά των Οθωμανών. Το 1438 -39 στην Φερράρα και στην Φλωρεντία σύρθηκαν με πιέσεις και εξευτελισμούς οι εκκλησιαστικοί ηγέτες στην υπογραφή της ψευδοενώσεως των εκκλησιών.

Ο Μάρκος ο Ευγενικός, Επίσκοπος Εφέσου, αρνήθηκε να υπογράψει και έσωσε την τιμή της εκκλησίας. Προσέξτε: Δεν αρνήθηκε να συζητήσει, διότι η Ορθοδοξία δεν αρνείται τον διάλογο. Αρνείται την υποταγή. Και από αυτούς που υπέγραψαν μία μεγάλη μορφή απέσυρε την υπογραφή της μόλις επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη. Πρόκειται για τον Γεώργιο Σχολάριο, τον μετέπειτα Γεννάδιο, πρώτο Πατριάρχη μετά την Άλωση.

Ο λαός ακολούθησε τον Μάρκο και τον Σχολάριο. Οι ανθενωτικοί είχαν δίκαιο, διότι παρά την υπογραφή της ψευδοενώσεως τα καράβια του Πάπα δεν φάνηκαν ποτέ στην μαχόμενη Βασιλεύουσα.

Ο Βρετανός ιστορικός Στήβεν Ράνσιμαν στο περισπούδαστο έργο του "Η Μεγάλη εκκλησία εν Αιχμαλωσία" δικαιώνει τους ανθενωτικούς λέγοντας ότι διάσωσαν την ενότητα της εκκλησίας και μόνον έτσι επεβίωσε ο Ελληνισμός.

Και στο άλλο σπουδαίο έργο του, την "Άωση της Κωνσταντινουπόλεως" διαψεύδει όλους τους επικριτές της εκκλησίας και του μοναχισμού τονίζοντας ότι στα θαλάσσια τείχη της Βασιλεύουσας έναν από τους πύργους τον υπεράσπιζαν Έλληνες μοναχοί.

4) Θυμόμαστε την Άλωση , διότι η ιστορία μας διδάσκει ότι όταν οι λίγοι αποφασίσουν να αντισταθούν κατά των πολλών, μπορεί να ηττηθούν πρόσκαιρα, αλλά τελικά σε βάθος χρόνου κερδίζουν.

Η αντίσταση στα τείχη της Βασιλεύουσας των 5000 χιλιάδων Ελλήνων και των

2000 ξένων συμμάχων τους έμεινε στις ψυχές των υποδούλων ως τίτλος τιμής και δέσμευση για νέους αγώνες. Η θυσία του Κωνσταντίνου Παλιολόγου στη πύλη του Ρωμανού έθεσε τις βάσεις για το 1821.

Τα δεκάδες κινήματα των υποδούλων ετράφησαν από τους θρύλους του Μαρμαρωμένου Βασιλιά και της Κόκκινης Μηλιάς. Αν είχαν παραδοθεί την 29η Μαΐου 1453, δεν θα υπήρχε αντίσταση και εθνεγερσία. Η συνθηκολόγηση θα ήταν ανεξήγητη ντροπή. Ενώ η ηρωϊκή άμυνα γέννησε την υπομονή, την ελπίδα, την προσδοκία. Αυτή την ελπίδα εκφράζει και ο Ποντιακός θρήνος:

“...Η Ρωμανία πέρασεν, Η Ρωμανία πόρθεν,
Η Ρωμανία κι αν πέρασεν ανθεί και φέρει κι άλλο...”

Άλλωστε και ο Θ. Κολοκοτρώνης έλεγε προς τους ξένους συνομιλητές του: “Ο βασιλεύς μας συνθήκην δεν έκαμε, η φρουρά του πολεμά ακόμη και το φρούριο του αντιστέκονται”. Και εξηγούσε ότι αναφερόταν στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, στους κλεφταρματολούς, στο Σούλι και στην Μάνη. Οι πεσόντες κατά την άλωση μας δόρησαν το δικαίωμα στην Μεγάλη ιδέα. Και χωρίς Μεγάλες ιδέες τα έθνη δεν πάνε μπροστά.

5) Η αντίσταση των τελευταίων μαχητών της Κωνσταντινουπόλεως και το “πάντες αυτοπροαιρέτως αποθανούμεν και ου φεισόμεθα της ζωής ημών” εμπνέει έκτοτε το ΟΧΙ του Ελληνισμού. Το 1940 κατά του Μουσσολίνι, το 1941 κατά του Χίτλερ, το 1955 στην Κύπρο κατά της αποικιοκρατίας και του αφελληνισμού.

Σήμερα οφείλουμε να συνεχίζουμε να αντιστεκόμαστε με κάθε τρόπο. Οι σημερινές αλώσεις είναι μικρές και καθημερινές. Άρα ύπουλες και εξίσου επικίνδυνες. Η υπονόμευση της γλώσσας μας, η άγνοια της ιστορίας μας, η ξενομανία, οι συκοφαντίες κατά της Ελληνορθόδοξου Παραδόσεως μας, οι υποχωρήσεις απέναντι σε Τούρκους, Σκοπιανούς και Αλβανούς, όλα αυτά και πολλά άλλα αποτελούν μικρές αλώσεις που απαιτούν γνώση, αντίσταση και μαχητικότητα.

Δεν αρνούμαστε την επικοινωνία και την συνεργασία με άλλους λαούς και πολιτισμούς. Ο Ελληνισμός ποτέ δε κλείστηκε στο καβούκι του. Θα αρνηθούμε όμως την αφομοίωση, την αλλοτρίωση, τις γκρίζες ζώνες στα εδάφη μας, στα πελάγη μας, στην Ταυτότητα μας και στις ταυτότητες μας.

Θα αγωνισθούμε με όπλα πρωτίστως πνευματικά και ηθικά. Και θα διδασκόμαστε από την Παράδοση και το βίωμα της εκκλησίας μας. Η Άλωση και οι μετέπειτα εξελίξεις μας διδάσκουν ότι τελικά επιβίωσαμε μέχρι σήμερα χάρις στην Ορθόδοξη Εκκλησία μας. Διότι η Ορθόδοξη Παράδοση είναι Σταυροαναστάσιμη. Μας θυμίζει ότι μετά την κάθε Σταύρωση του Γένους ακολουθεί η Ανάσταση. Αρκεί

να το πιστέψουμε!

Κωνσταντίνος Χολέβας Πολιτικός Επιστήμων

Πηγή: isagiastriados.com